

Nr 342.

Av herr **Anderson, Erik**, och herr **Mannerskantz**, i
*anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till
lag om kommunal fondbildning m. m.*

I proposition n:r 202 med förslag till lag om kommunal fondbildning m. m. har ett under många år diskuterat spörsmål för första gången i utrett skick framlagts för riksdagen. Särskilt den senaste krisen har åstadkommit påfrestningar för de kommunala finanserna, som kunna tala till förmån för att en skatteutjämning mellan goda och dåliga år genom fondering kan komma till stånd. De betänkligheter, som tidigare allmänt hysts mot att uttaxera större belopp än som för vederbörande år varit oundgängligen nödvändigt, synas oss ha förlorat i tvingande styrka inför de svårigheter, vari en kommun vid en kris plötsligt kan råka och vilka denna ej rustat sig för. Särskilt med hänsyn till nödtvånget för staten att i dylika fall inträda som hjälpende och med hänsyn till därav föranledd stegring av statsutgifterna just under statsfinansiellt brydsamma kristider kan i princip intet vara att invända mot att en rätt för kommunerna att företaga fondering av medel lagfästes, samtidigt som kommunernas omtvistade rättigheter ifråga om bildande av speciella fonder närmare regleras.

Förutsättningen för att den sålunda företagna lagstiftningen ej skall ge upphov till missbruk och inbjuda till mindre varsamt handhavande av kommunernas finanser måste dock oavvisligen vara, att kommunernas rättigheter ifråga om fondering kringgärdas med nödiga garantier. Lagförslaget innehåller visserligen en begränsning av kommunernas fria rätt såväl i avseende på särskilda fonder som på den allmänna (skattereglerings-) fonden; i sistnämnda hänseende ha kommunernas befogenheter för övrigt fått en genom sin omständlighet föga lycklig beskrivning i lagen, helst om man besinnar, att lagen skall tillämpas av kommunalmän ofta utan någon vana att tolka författningar. Blott i de fall, då kommun fattar beslut om andra särskilda fonder än de i 2 § uppräknade eller då kommun i fråga om den allmänna fonden överskrider de enligt § 4 tillåtna avsättningarna eller uttagen, uppställer lagen föreskrift om två tredjedelars majoritet samt underställning.

I föreliggande proposition har Kungl. Maj:t vid utformandet av garantistadgandena frångått ej blott vad de sakkunnige föreslagit utan även vad det övervägande flertalet av de hörda myndigheterna i av-

givna yttranden tillstyrkt. I motiveringen till lagförslaget i den del, detta behandlade särskilda fonder, men med generell giltighet betonade nämligen de sakkunniga, att två tredjedelars majoritet borde erfordras »på samma sätt som för vissa andra kommunala beslut, vilka kräva särskilt omsorgsfullt överbäggande... däriögenom vinnes ökad trygghet för att fondbildningen ej sker i onödan eller för tillgödoöende av andra än verkliga behov». De avgivna yttrandena ha uppenbarligen avgivits av de flesta myndigheter utan särskild anledning att understryka något som lagförslaget redan innehöll, vilket tydligt framgår därav, att — åtminstone av propositionens utdrag att döma — yttrandena endast i några fall särskilt berört ifråöavarande bestämmelser. Anmärkningsvärt är sålunda, att blott ett par länsstyrelser haft erinringar att framställa mot föreskriften om två tredjedelars majoritet, sådan denna utformats i de sakkunniges lagförslag.

För vår del ansluta vi oss obetingat till de sakkunnigas allmänna principiella ståndpunkt om behovet av garantier mot missbruk av skattemedel. Lika starkt som vi befara att fonderingsrätten enligt den av Kungl. Maj:t föreslagna lagtexten kan föranleda mindre försiktighet vid handhavandet av skattemedel, lika övertygade äro vi om att en väl motiverad och framsynt fondering såsom liggande i allas intresse ej behöver försvåras eller förhindras, även om lagens krav på kvalificerad majoritet skärpas. Särskilt med hänsyn till att här ofta är fråga om för dagens behov ej absolut nödig uttaxering samt med hänsyn till att kommunallagarnas krav i övrigt på kvalificerad majoritet delvis beröra frågor av mindre omfattning än som här är fallet finna vi det nödigt, att lagen i denna del uppställer starkare garantier mot förhastade eller mindre välbetänkta beslut.

Utan att här ingå på någon detaljmotivering finna vi för vår del det angeläget att samtliga beslut såväl beträffande särskild fond som beträffande allmän fond underkastas två tredjedelars majoritet, vare sig besluten gälla avsättning till eller ianspråktagande av nämnda fonder eller stadga för dessa. Undantag från denna huvudregel må enligt vår mening endast förekomma, då medel ur pensions- eller försäkringsfond användas i enlighet med i antagen stadga fastställda bestämmelser. I de fall, då besluten gå utöver ramen för de i 2 och 4 §§ för kommunerna medgivna befogenheterna, erfordras i enlighet med stadgandena i 3 och 5 §§ utöver kvalificerad majoritet även på i lagen närmare angivet sätt konungens medgivande; enligt vårt förslag skulle sålunda fortfarande en klar gräns uppdragas för kommunernas fria och kommunernas villkorliga rättigheter. Vårt ovannämnda förslag går i vad gäller 2 § visserligen i ett hänseende något längre än vad de sakkunnige föreslagit, men i motsats till dessa finna vi en enhetlig normering av ifråöavarande stadganden så långt möjligt

utav praktiska skäl synnerligen önskvärd. Vad åter beträffar stadgandena i 6 och 7 §§ om tillfällig fondering, anse vi i likhet med de sakkunniga och Kungl. Maj:t, att dylik tillfällig fondering såsom icke direkt berörande uttaxeringen ej behöver kringgärdas med andra garantier än dem, som den föreslagna fonderingslagen liksom kommunallagarna i allmänhet redan uppställa.

Vi hemställa sålunda,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen 202 med förslag till lag om kommunal fondbildning m. m. ville på sätt ovan anförts och med ovan angivet undantag skärpa villkoren om två tredjedelars majoritet till att gälla samtliga beslut angående avsättning av medel till eller ianspråktagande av medel från såväl särskild fond som allmän fond, ävensom beslut om stadga för varje särskild fond.

Konstitutionsutskottet ombedes i händelse av tillstyrkande av detta förslag att utarbeta härför erforderliga tillägg till eller ändringar i lagtexten.

Stockholm den 26 mars 1936.

Erik Anderson.

Axel Mannerskantz.
